

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः,
हरिः ॐ

4.3 चतुर्थकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - चितिवर्णन

Contents

4.3 चतुर्थकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - चितिवर्णनं

1

ॐ नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ॐ

4.3 चतुर्थकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - चितिवर्णनं

4.3 चतुर्थकाण्डे तृतीयः प्रश्नः - चितिवर्णनं

TS 4.3.1.1

अ॒पाम् । त्वा॒ । ए॒मन् । सा॒द॒या॒मि॒ । अ॒पाम् । त्वा॒ । ओ॒द्मन् । सा॒द॒या॒मि॒ । अ॒पाम् । त्वा॒ ।
 भ॒स्मन् । सा॒द॒या॒मि॒ । अ॒पाम् । त्वा॒ । ज्यो॒ति॒षि॒ । सा॒द॒या॒मि॒ । अ॒पाम् । त्वा॒ । अ॒य॒ने । सा॒-
 द॒या॒मि॒ । अ॒र्ण॒वे । स॒द॒ने । सी॒दु॒ । स॒मु॒द्रे । स॒द॒ने । सी॒दु॒ । स॒ल॒िले । स॒द॒ने । सी॒दु॒ । अ॒पाम्
 । क्ष॒यै॑ । सी॒दु॒ । अ॒पाम् । स॒धि॒षि॒ । सी॒दु॒ । अ॒पाम् । त्वा॒ । स॒द॒ने । सा॒द॒या॒मि॒ । अ॒पाम्
 । त्वा॒ । स॒ध॒स्थ॒ इति॑ स॒ध - स्थे॑ । सा॒द॒या॒मि॒ । अ॒पाम् । त्वा॒ । पु॒री॒षे । सा॒द॒या॒मि॒ । अ॒पाम्
 । त्वा॒ । यो॒नौ॑ () । सा॒द॒या॒मि॒ । अ॒पाम् । त्वा॒ । पा॒थ॒सि॒ । सा॒द॒या॒मि॒ । गा॒य॒त्री । छ॒न्दः॑
 । त्रि॒ष्टुप् । छ॒न्दः॑ । जग॑ती । छ॒न्दः॑ । अ॒नु॒ष्टु॒बि॒त्य॒नु॒ - स्तुप् । छ॒न्दः॑ । प॒ङ्क्तिः॑ । छ॒न्दः॑ ॥ 1

(योनौ - पञ्चदश च) (A1)

TS 4.3.2.1

अ॒यम् । पु॒रः । भु॒वः । तस्य॑ । प्रा॒ण इति॑ प्र - अ॒नः । भौ॒वा॒य॒नः । व॒स॒न्तः । प्रा॒णा॒य॒नः
 । गा॒य॒त्री । वा॒स॒न्ती । गा॒य॒त्रि॒यै । गा॒य॒त्रम् । गा॒य॒त्रात् । उ॒पा॒शु॒रि॒त्यु॒प - अ॒शुः ।
 उ॒पा॒शु॒रि॒त्यु॒प - अ॒शुः । त्रि॒वृ॒दि॒ति॒ त्रि - वृत् । त्रि॒वृत् इति॑ त्रि - वृ॒तः । र॒थ॒न्त॒र॒मि॒ति॒ रथं॑ -

त॒रम् । र॒थ॒न्त॒रादि॒तिं रथं - त॒रात् । वसि॑ष्ठः । ऋषि॑ः । प्र॒जाप॑तिगृहीतयेति प्र॒जाप॑ति - गृही॒तया॒ । त्वया॑ । प्रा॒णमि॒तिं प्र - अ॒नम् । गृ॒ह्णामि॑ । प्र॒जाभ्य॑ इति प्र - जाभ्यः । अ॒यम् । दक्षि॑णा । वि॒श्वक॑र्मेति वि॒श्व - क॒र्मा । तस्य॑ । मनः॑ । वैश्व॑क॒र्मणमि॒ति वैश्व - क॒र्मणम् । ग्री॒ष्मः । मा॒न॒सः । त्रि॒ष्टुक् । ग्रै॒ष्मी । त्रि॒ष्टुभः । ऐ॒डम् । ऐ॒डात् । अ॒न्तर्या॑म इत्य॑न्तः - या॒मः । अ॒न्तर्या॑मादित्य॑न्तः - या॒मात् । प॒ञ्चद॑श इति पञ्च - द॒शः । प॒ञ्चद॑शादि॒ति पञ्च॑-द॒शात् । बृ॒हत् । बृ॒हतः॑ । भ॒रद्वा॑जः । ऋषि॑ः । प्र॒जाप॑तिगृहीतयेति प्र॒जाप॑ति - गृही॒तया॒ । त्वया॑ । मनः॑ ।

2

TS 4.3.2.2

गृ॒ह्णामि॑ । प्र॒जाभ्य॑ इति प्र - जाभ्यः । अ॒यम् । प॒श्चात् । वि॒श्वव्य॑चा इति वि॒श्व - व्य॑चाः । तस्य॑ । चक्षुः॑ । वैश्व॑व्य॒चसमि॒ति वैश्व - व्य॑च॒सम् । व॒रु॒षाणि॑ । चा॒क्षुषा॑णि । जग॑ती । वा॒रु॒षी । जग॑त्याः । ऋक्ष॑मम् । ऋक्ष॑मात् । शु॒क्रः । शु॒क्रात् । स॒प्तद॑श इति सप्त - द॒शः । स॒प्तद॑शादि॒ति सप्त॑-द॒शात् । वै॒रूप॑म् । वै॒रूपा॑त् । वि॒श्वामि॑त्र इति वि॒श्व - मि॑त्रः । ऋषि॑ः । प्र॒जाप॑तिगृहीतयेति प्र॒जाप॑ति - गृही॒तया॒ । त्वया॑ । चक्षुः॑ । गृ॒ह्णामि॑ । प्र॒जाभ्य॑ इति प्र - जाभ्यः । इ॒दम् । उ॒त्तरा॑दित्यु॒त् - त॒रात् । सु॒वः । तस्य॑ । श्रो॒त्रम् । सौ॒वम् । श॒रत् । श्रो॒त्री । अ॒नुष्टु॑बित्य॑नु - स्तुप् । शा॒र॒दी । अ॒नुष्टु॑भ इत्य॑नु - स्तु॒भः । स्वा॒रम् । स्वा॒रात् । म॒न्थी । म॒न्थिनः॑ । ए॒क॒वि॒ंश इत्ये॑क - वि॒ंशः । ए॒क॒वि॒ंशादि॒त्येक॑ - वि॒ं॒शात् । वै॒रा॒जम् । वै॒रा॒जात् । ज॒मद॑ग्निः । ऋषि॑ः । प्र॒जाप॑तिगृहीतयेति प्र॒जाप॑ति - गृही॒तया॒ । 3

TS 4.3.2.3

त्वया॑ । श्रो॒त्रम् । गृ॒ह्णामि॑ । प्र॒जाभ्य॑ इति प्र-जाभ्यः । इ॒यम् । उ॒परि॑ । म॒तिः । तस्यै॑ । वाक् । मा॒ती । हे॒म॒न्तः । वा॒च्याय॑नः । प॒ङ्क्तिः । है॒म॒न्ती । प॒ङ्क्त्यै॑ । नि॒धन॑व॒दि॒ति नि॒धन॑ - व॒त् । नि॒धन॑व॒त् इति॑ नि॒धन॑ - व॒त् । आ॒ग्र॒य॒णः । आ॒ग्र॒य॒णात् । त्रि॒ण॒व॒त्रय॑स्त्रि॒ंशा॒वि॒ति त्रि॒ण॒व॒ - त्रय॑स्त्रि॒ंशौ । त्रि॒ण॒व॒त्रय॑स्त्रि॒ंशा॒भ्यामि॒ति त्रि॒ण॒व॒ - त्रय॑स्त्रि॒ंशा॒भ्याम् । शा॒क्र॒र॒व॒ते इति॑ शा॒क्र॒र॒व॒ते -

रै॒व॒ते । शा॒क्ररै॒व॒ताभ्या॒मिति॑ शा॒क्र - रै॒व॒ताभ्या॑म् । वि॒श्वक॑र्मेति॑ वि॒श्व - क॑र्मा । ऋ॒षिः । प्र॒जाप॑-
ति॒गृही॑तयेति॑ प्र॒जाप॑ति - गृही॑तया । त्वया॑ । वाच॑म् । गृ॒ह्णामि॑ । प्र॒जाभ्य॑ इति॑ प्र - जा॒भ्यः ॥ 4

(त्वया॑ मनो॑-ज॒मद॑ग्नि॒रृ॒षिः प्र॒जाप॑ति॒गृही॑तया-त्रि॒श॒च्च) (A2)

TS 4.3.3.1

प्राची॑ । दि॒शाम् । व॒स॒न्तः । ऋ॒तूनाम् । अ॒ग्निः । दे॒वता॑ । ब्र॒ह्म । द्र॒वि॒णम् । त्रि॒वृ॒दि॒तिं त्रि॑ -
वृत् । स्तोमः॑ । सः । उ॒ । प॒ञ्चद॑शवर्त॑निरिति॑ प॒ञ्चद॑श - वर्त॑निः । त्र्य॒वि॒रिति॑ त्रि॑ - अ॒विः ।
वयः॑ । कृ॒तम् । अया॑नाम् । पु॒रो॒वा॒त इति॑ पु॒रः - वा॒तः । वा॒तः । सा॒न॒गः । ऋ॒षिः । दु॒क्षि॒णा
। दि॒शाम् । ग्री॒ष्मः । ऋ॒तूनाम् । इन्द्रः॑ । दे॒वता॑ । क्षु॒त्रम् । द्र॒वि॒णम् । प॒ञ्चद॑श इति॑ प॒ञ्च -
द॒शः । स्तोमः॑ । सः । उ॒ । स॒प्तद॑शवर्त॑निरिति॑ स॒प्तद॑श - वर्त॑निः । दि॒त्य॒वा॒डिति॑ दि॒त्य - वा॒ट्
। वयः॑ । त्रेता॑ । अया॑नाम् । दु॒क्षि॒णाद्वा॒त इति॑ दक्षि॒णात् - वा॒तः । वा॒तः । सु॒ना॒त॒न॒ इति॑ स॒ना -
त॒नः । ऋ॒षिः । प्र॒तीची॑ । दि॒शाम् । व॒रु॒षाः । ऋ॒तूनाम् । वि॒श्वे । दे॒वाः । दे॒वता॑ । वि॒ट् । 5

TS 4.3.3.2

द्र॒वि॒णम् । स॒प्तद॑श इति॑ स॒प्तद॑शः । स्तोमः॑ । सः । उ॒ । ए॒क॒वि॒ंश॑वर्त॑निरित्ये॒क॒वि॒ंश -
वर्त॑निः । त्रि॒वृ॒त्स इति॑ त्रि॒वृ॒त्सः । वयः॑ । द्वा॒प॒रः । अया॑नाम् । प॒श्चा॒द्वा॒त इति॑ प॒श्चा॒त्-वा॒तः
। वा॒तः । अ॒ह॒भू॒नः । ऋ॒षिः । उ॒दी॒ची । दि॒शाम् । श॒रत् । ऋ॒तूनाम् । मि॒त्राव॑रु॒णा॒विति॑
मि॒त्रा - व॑रु॒णौ । दे॒वता॑ । पु॒ष्टम् । द्र॒वि॒णम् । ए॒क॒वि॒ंश॑ इत्ये॒क - वि॒ंशः । स्तोमः॑ । सः ।
उ॒ । त्रि॒ण॒व॒वर्त॑निरिति॑ त्रि॒ण॒व - वर्त॑निः । तु॒र्य॒वा॒डिति॑ तु॒र्य - वा॒ट् । वयः॑ । आ॒स्क॒न्द॒ इत्या॑ -
स्क॒न्दः । अया॑नाम् । उ॒त्तरा॑द्वा॒त इत्यु॑त्तरा॒त् - वा॒तः । वा॒तः । प्र॒त्नः । ऋ॒षिः । ऊ॒र्ध्वा ।
दि॒शाम् । हे॒म॒न्त॒शि॒शिरा॑विति॑ हे॒म॒न्त - शि॒शिरौ । ऋ॒तूनाम् । बृ॒ह॒स्प॒तिः । दे॒वता॑ । व॒चः ।
द्र॒वि॒णम् । त्रि॒ण॒व इति॑ त्रि॑ - न॒वः । स्तोमः॑ । सः । उ॒ । त्र्य॒स्त्रि॒ंश॑वर्त॑निरिति॑ त्र्य॒स्त्रि॒ंश -
वर्त॑निः । प॒ष्ट॒वा॒डिति॑ प॒ष्ट - वा॒त् । वयः॑ () । अ॒भि॒भू॒रित्या॑भि॒ - भूः । अया॑नाम् । वि॒ष्ण॒व॒वा॒त

इति॑ वि॒ष्वक् - वा॒तः । वा॒तः । सु॒प॒र्ण इति॑ सु - प॒र्णः । ऋ॒षिः । पि॒तरः॑ । पि॒ताम॒हाः ।
 परे॑ । अ॒वरे॑ । ते । नः॑ । पा॒न्तु । ते । नः॑ । अ॒व॒न्तु । अ॒स्मिन् । ब्र॒ह्मन् । अ॒स्मिन् ।
 क्ष॒त्रे । अ॒स्याम् । आ॒शिषी॑त्या - शि॒षि । अ॒स्याम् । पु॒रो॒धाया॑मिति॑ पु॒रः - धा॒या॑म् । अ॒स्मिन् ।
 कर्म॑न् । अ॒स्याम् । दे॒वहू॑त्यामिति॑ दे॒व-हू॑त्याम् ॥ 6

(विट् - पष्ठवाद् वयो - ऽष्टाविंशतिश्च) (A3)

TS 4.3.4.1

ध्रु॒वक्षि॑तीरिति॑ ध्रु॒व - क्षि॒तिः । ध्रु॒वयो॑निरिति॑ ध्रु॒व-यो॑निः । ध्रु॒वा । अ॒सि । ध्रु॒वाम् । यो॒निम् ।
 एति॑ । सी॒दु । सा॒द्व्या ॥ उ॒ख्य॑स्य । के॒तुम् । प्र॒थ॒मम् । पु॒रस्ता॑त् । अ॒श्विना॑ । अ॒द्भ्यू
 इति॑ । सा॒द॒य॒ताम् । इ॒ह । त्वा ॥ स्वे । दक्षे॑ । दक्ष॑पितेति॑ दक्ष॑ - पि॒ता । इ॒ह । सी॒दु
 । दे॒व॒त्रेति॑ दे॒व - त्रा । पृ॒थि॒वी । बृ॒हती॑ । ररा॑णा ॥ स्वा॒स॒स्थेति॑ सु - आ॒स॒स्था । त॒नुवा॑
 । स॒मिति॑ । वि॒श॒स्व । पि॒ता । इ॒व । ए॒धि । सू॒नवे॑ । एति॑ । सु॒शे॒वेति॑ सु - शे॒वा ।
 अ॒श्विना॑ । अ॒द्भ्यू इति॑ । सा॒द॒य॒ताम् । इ॒ह । त्वा ॥ कु॒ला॒यिनी॑ । वसु॑मतीति॑ वसु॑ - म॒-
 ती । व॒यो॒धा इति॑ वयः - धाः । र॒यिम् । नः॑ । व॒र्ध । ब॒हु॒लम् । सु॒वी॒र॒मिति॑ सु - वी॒रम् ॥ 7

TS 4.3.4.2

अ॒पेति॑ । अ॒म॒तिम् । दु॒र्म॒ति॒मिति॑ दुः - म॒तिम् । बा॒ध॒मा॒ना । रा॒यः । पोषे॑ । य॒ज्ञ॒प॒ति॒मिति॑ य॒ज्ञ
 - प॒तिम् । आ॒भ॒ज॒न्तीत्या॑ - भ॒ज॒न्ती । सु॒वः । धे॒हि । य॒ज॒मा॒नाय॑ । पोषे॑म् । अ॒श्विना॑ । अ॒द्भ्यू
 इति॑ । सा॒द॒य॒ताम् । इ॒ह । त्वा ॥ अ॒ग्नेः । पु॒री॒षम् । अ॒सि । दे॒व॒या॒नीति॑ दे॒व - या॒नी ।
 ता॒म् । त्वा । वि॒श्वे॑ । अ॒भीति॑ । गृ॒ण॒न्तु । दे॒वाः ॥ स्तो॒म॒पृ॒ष्ठेति॑ स्तो॒म॒ - पृ॒ष्ठा । घृ॒त॒व॒तीति॑
 घृ॒त - व॒ती । इ॒ह । सी॒दु । प्र॒जा॒व॒दि॒ति॑ प्र॒जा - व॒त् । अ॒स्मे इति॑ । द्र॒वि॒णा । एति॑ । य॒ज्ञ॒स्व
 । आ॒श्विना॑ । अ॒द्भ्यू इति॑ । सा॒द॒य॒ताम् । इ॒ह । त्वा ॥ दि॒वः । मू॒र्धा । अ॒सि । पृ॒थि॒व्याः
 । नाभिः॑ । वि॒ष्ट॒भ॒नीति॑ वि - स्त॒भ॒नी । दि॒शाम् । अ॒धि॒प॒त्नीत्य॑धि॑ - प॒त्नी । भु॒व॒ना॒नाम् ॥ 8

TS 4.3.4.3

ऊर्मिः । द्रप्सः । अपाम् । असि । विश्वकर्मैति विश्व - कर्मा । ते । ऋषिः । अश्विना ।
 अद्ध्यु इति । सादयताम् । इह । त्वा ॥ सजूरिति स - जूः । ऋतुभिरित्युतु - भिः । सजूरिति
 स - जूः । विधाभिरिति वि-धाभिः । सजूरिति स-जूः । वसुभिरिति वसु-भिः । सजूरिति स
 - जूः । रुद्रैः । सजूरिति स - जूः । आदित्यैः । सजूरिति स - जूः । विश्वैः । देवैः ।
 सजूरिति स - जूः । देवैः । सजूरिति स - जूः । देवैः । वयोनाधैरिति वयः - नाधैः । अग्र्यै
 । त्वा । वैश्वानराय । अश्विना । अद्ध्यु इति । सादयताम् । इह । त्वा ॥ प्राणमिति प्र -
 अनम् । मे । पाहि । अपानमित्यप - अनम् । मे । पाहि । व्यानमिति वि-अनम् । मे ।
 पाहि । चक्षुः । मे । उर्व्या () । वीति । भाहि । श्रोत्रम् । मे । श्लोक्य । अपः । पिन्व
 । ओषधीः । जिन्व । द्विपादिति द्वि - पात् । पाहि । चतुष्पादिति चतुः - पात् । अव ।
 दिवः । वृष्टिम् । एति । ईर्य ॥ 9

(सुवीरं - भुवनाना - मुर्व्या - सप्तदश च) (A4)

TS 4.3.5.1

त्र्यविरिति त्रि - अविः । वयः । त्रिष्टुप् । छन्दः । दित्यवाडिति दित्य - वाट् । वयः
 । विराडिति वि - राट् । छन्दः । पञ्चाविरिति पञ्च-अविः । वयः । गायत्री । छन्दः ।
 त्रिवृत्स इति त्रि - वृत्सः । वयः । उष्णिहा । छन्दः । तुर्यवाडिति तुर्य - वाट् । वयः
 । अनुष्टुबित्यनु - स्तुप् । छन्दः । पष्ठवादिति पष्ठ - वात् । वयः । बृहती । छन्दः ।
 उक्षा । वयः । सतोबृहतीति सतः - बृहती । छन्दः । ऋषभः । वयः । ककुत् । छन्दः
 । धेनुः । वयः । जगती । छन्दः । अनङ्गान् । वयः । पङ्क्तिः । छन्दः । ब्रुस्तः ।
 वयः । विव्रलमिति वि - व्रलम् । छन्दः । वृष्णिः । वयः । विशालमिति वि-शालम् ।
 छन्दः । पुरुषः । वयः () । तन्द्रम् । छन्दः । व्याघ्रः । वयः । अनाधृष्टमित्यना -

धृष्टम् । छन्दः । सि॒हः । वयः । छ॒दिः । छन्दः । वि॒ष्ट॒भं इति॑ वि - स्त॒भः । वयः ।
अधि॑पतिरित्यधि॑-प॒तिः । छन्दः । क्ष॒त्रम् । वयः । मय॑न्दम् । छन्दः । विश्व॑क॒र्मेति॑ विश्व - क॒-
र्मा । वयः । प॒र॒मे॒ष्ठी । छन्दः । मू॒र्धा । वयः । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । छन्दः ॥ 10

(पुरु॑षो वयः - षड् वि॑शतिश्च) (A5)

TS 4.3.6.1

इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्रं - अ॒ग्नी । अव्य॑थमानाम् । इष्ट॑काम् । दृ॒ह॒तम् । युवम् ॥ पृ॒ष्ठेन॑ । द्यावा॑पृथि॒वी
इति॑ द्यावा॑ -पृथि॒वी । अ॒न्तरि॑क्षम् । च । वी॒ति । बा॒ध॒ताम् ॥ विश्व॑क॒र्मेति॑ विश्व - क॒र्मा । त्वा
। सा॒द॒य॒तु । अ॒न्तरि॑क्षस्य । पृ॒ष्ठे । व्य॑च॒स्वती॑म् । प्रथ॑स्वतीम् । भास्व॑तीम् । सू॒रि॒मती॑मिति॑
सूरि॑ - मतीम् । एति॑ । या । द्याम् । भासि॑ । एति॑ । पृथि॒वीम् । एति॑ । उ॒रु । अ॒न्तरि॑क्षम्
। अ॒न्तरि॑क्षम् । य॒च्छ । अ॒न्तरि॑क्षम् । दृ॒ह॒ । अ॒न्तरि॑क्षम् । मा । हि॒सीः । विश्व॑स्मै ।
प्रा॒णायेति॑ प्रा - अ॒नाय॑ । अ॒पा॒नायेत्य॑प - अ॒नाय॑ । व्या॒नायेति॑ वि - अ॒नाय॑ । उ॒दा॒नायेत्यु॑त् -
अ॒नाय॑ । प्र॒ति॒ष्ठाया॑ इति॑ प्रति - स्थायै॑ । च॒रि॒त्राय॑ । वा॒युः । त्वा । अ॒भीति॑ । पा॒तु । म॒ह्या
। स्व॒स्त्या । छ॒र्दिषा॑ । 11

TS 4.3.6.2

श॒न्त॑मे॒नेति॑ शं - त॒मेन॑ । तया॑ । दे॒वत॑या । अ॒ङ्गिर॑स्वत् । ध्रु॒वा । सी॒द ॥ रा॒ज्ञी । अ॒सि ।
प्रा॒ची । दिक् । वि॒राडिति॑ वि॒राट् । अ॒सि । द॒क्षिणा॑ । दिक् । स॒म्राडिति॑ सं - राट् । अ॒सि
। प्र॒तीची॑ । दिक् । स्व॒राडिति॑ स्व - राट् । अ॒सि । उ॒दीची॑ । दिक् । अधि॑प॒त्नीत्यधि॑-प॒त्नी
। अ॒सि । बृ॒हती॑ । दिक् । आ॒युः । मे । पा॒हि । प्रा॒णमिति॑ प्र - अ॒नम् । मे । पा॒हि ।
अ॒पा॒नमित्य॑प - अ॒नम् । मे । पा॒हि । व्या॒नमिति॑ वि - अ॒नम् । मे । पा॒हि । चक्षुः॑ । मे ।
पा॒हि । श्रो॒त्रम् । मे । पा॒हि । मनः॑ । मे । जि॒न्व । वाच॑म् । मे । पि॒न्व () । आ॒त्मान॑म्
। मे । पा॒हि । ज्योतिः॑ । मे । य॒च्छ ॥ 12

(छर्दिषा - पिन्व - षट्) (A6)

TS 4.3.7.1

मा । छन्दः । प्रमेति प्र - मा । छन्दः । प्रतिमेति प्रति-मा । छन्दः । अस्त्रीविः ।
छन्दः । पङ्क्तिः । छन्दः । उष्णिहा । छन्दः । बृहती । छन्दः । अनुष्टुबित्यनु - स्तुप्
। छन्दः । विराडिति वि - राट् । छन्दः । गायत्री । छन्दः । त्रिष्टुप् । छन्दः । ज-
गती । छन्दः । पृथिवी । छन्दः । अन्तरिक्षम् । छन्दः । द्यौः । छन्दः । समा ।
छन्दः । नक्षत्राणि । छन्दः । मनः । छन्दः । वाक् । छन्दः । कृषिः । छन्दः । हिर-
ण्यम् । छन्दः । गौः । छन्दः । अजा । छन्दः । अश्वः । छन्दः ॥ अग्निः । देवता । 13

TS 4.3.7.2

वातः । देवता । सूर्यः । देवता । चन्द्रमा । देवता । वसवः । देवता । रुद्राः । देवता
। आदित्याः । देवता । विश्वे । देवाः । देवता । मरुतः । देवता । बृहस्पतिः । देवता
। इन्द्रः । देवता । वरुणः । देवता । मूर्द्धा । असि । राट् । ध्रुवा । असि । धरुणा ।
यन्त्री । असि । यमित्री । इषे । त्वा । ऊर्जे । त्वा । कृष्यै । त्वा । क्षेमाय । त्वा ।
यन्त्री । राट् । ध्रुवा । असि । धरणी । धर्त्री । असि । धरित्री । आयुषे । त्वा () ।
वर्चसे । त्वा । ओजसे । त्वा । बलाय । त्वा ॥ 14 14

(देवता - ऽऽयुषे त्वा - षट् च) (A7)

TS 4.3.8.1

आशुः । त्रिवृदिति त्रि-वृत् । भान्तः । पञ्चदश इति पञ्च-दशः । व्योमेति वि - ओम् ।
सप्तदश इति सप्त - दशः । प्रतूर्तिरिति प्र-तूर्तिः । अष्टादश इत्यष्टा-दशः । तपः । नवदश

इति नव-दुशः । अभिवर्त इत्यभि - वर्तः । सुविश्र इति स - विश्रः । धुरुणः । एकविश्र इत्येक - विश्रः । वर्चः । द्वाविश्रः । सुभरण इति सं - भरणः । त्रयोविश्र इति त्रयः - विश्रः । योनिः । चतुर्विश्र इति चतुः - विश्रः । गर्भाः । पञ्चविश्र इति पञ्च - विश्रः । ओजः । त्रिणव इति त्रि - नवः । ऋतुः । एकत्रिश्र इत्येक - त्रिश्रः । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । त्रयस्त्रिश्र इति त्रयः - त्रिश्रः । ब्रह्मस्य । विष्टपम् । चतुस्त्रिश्र इति चतुः - त्रिश्रः । नाकः । षट्त्रिश्र इति षट् - त्रिश्रः । विवर्त इति वि - वर्तः । अष्टाचत्वारिश्र इत्यष्टा-चत्वारिश्रः । धृत्रः । चतुष्टोम इति चतुः-स्तोमः ॥ 15

(आशुः - सप्तत्रिंशत्) (A8)

TS 4.3.9.1

अग्नेः । भागः । असि । दीक्षायाः । आधिपत्यमित्याधि - पत्यम् । ब्रह्म । स्पृतम् । त्रिवृदिति त्रि - वृत् । स्तोमः । इन्द्रस्य । भागः । असि । विष्णोः । आधिपत्यमित्याधि - पत्यम् । क्षुत्रम् । स्पृतम् । पञ्चदश इति पञ्च - दशः । स्तोमः । नृचक्षंसामिति नृ - चक्षंसाम् । भागः । असि । धातुः । आधिपत्यमित्याधि - पत्यम् । जनित्रम् । स्पृतम् । सप्तदश इति सप्त - दशः । स्तोमः । मित्रस्य । भागः । असि । वरुणस्य । आधिपत्यमित्याधि - पत्यम् । दिवः । वृष्टिः । वाताः । स्पृताः । एकविश्र इत्येक - विश्रः । स्तोमः । अदित्यै । भागः । असि । पूष्णः । आधिपत्यमित्याधि - पत्यम् । ओजः । स्पृतम् । त्रिणव इति त्रि - नवः । स्तोमः । वसूनाम् । भागः । असि । 16

TS 4.3.9.2

रुद्राणाम् । आधिपत्यमित्याधि - पत्यम् । चतुष्पादिति चतुः-पात् । स्पृतम् । चतुर्विश्र इति चतुः-विश्रः । स्तोमः । अदित्यानाम् । भागः । असि । मरुताम् । आधिपत्यमित्याधि - पत्यम् । गर्भाः । स्पृताः । पञ्चविश्र इति पञ्च - विश्रः । स्तोमः । देवस्य । सवितुः ।

भा॒गः । अ॒सि । बृ॒हस्प॑तेः । आधि॑पत्य॒मित्याधि॑ - प॒त्यम् । सु॒मीचीः । दि॒शः । स्पृ॒ताः ।
 च॒तुष्टो॑म इति॑ चतुः-स्तो॒मः । स्तो॒मः । यावा॑नाम् । भा॒गः । अ॒सि । अया॑वानाम् । आधि॑पत्य॒-
 मित्याधि॑ - प॒त्यम् । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । स्पृ॒ताः । च॒तुश्च॑त्वारि॒ंश इति॑ चतुः - च॒त्वारि॒ंशः ।
 स्तो॒मः । ऋ॒भूणा॑म् । भा॒गः । अ॒सि । वि॒श्वेषा॑म् । दे॒वाना॑म् । आधि॑पत्य॒मित्याधि॑-प॒त्यम् । भू॒-
 तम् । नि॒शा॒न्तमि॑ति॒ नि - शा॒न्तम् । स्पृ॒तम् । त्र॒यस्त्रि॒ंश इति॑ त्रयः - त्रि॒ंशः । स्तो॒मः ॥ 17

(वसू॑नां भा॒गोऽसि॑ - षट्त्वारि॒ंशच्च) (A9)

TS 4.3.10.1

एक॑या । अ॒स्तुव॑त् । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । अधी॑यन्त । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॒तिः ।
 अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः । आ॒सीत् । तिसृ॑भिरिति॑ तिसृ - भिः । अ॒स्तुव॑त् । ब्र॒ह्म । अ॒सृज्य॑त् ।
 । ब्र॒ह्मणः॑ । प॒तिः । अधि॑पतिरित्यधि॑-प॒तिः । आ॒सीत् । प॒ञ्चभि॑रिति॑ प॒ञ्च-भिः । अ॒स्तुव॑त् ।
 भू॒तानि॑ । अ॒सृज्य॑न्त । भू॒ताना॑म् । प॒तिः । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः । आ॒सीत् । सप्त॑भिरिति॑
 सप्त - भिः । अ॒स्तुव॑त् । सप्त॑र॒षय॑ इति॑ सप्त - ऋ॒षयः॑ । अ॒सृज्य॑न्त । धा॒ता । अधि॑पतिरित्यधि॑
 - प॒तिः । आ॒सीत् । न॒वभि॑रिति॑ न॒व - भिः । अ॒स्तुव॑त् । पि॒तरः॑ । अ॒सृज्य॑न्त । अ॒दि॒तिः
 । अधि॑प॒त्नीत्यधि॑-प॒त्नी । आ॒सीत् । ए॒काद॑शभिरित्ये॒काद॑श - भिः । अ॒स्तुव॑त् । ऋ॒तवः॑ ।
 अ॒सृज्य॑न्त । आ॒र्त॒वः । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः । आ॒सीत् । त्र॒योद॑शभिरिति॑ त्र॒योद॑श - भिः ।
 अ॒स्तुव॑त् । मा॒साः । अ॒सृज्य॑न्त । स॒व॒त्स॒र इति॑ सं - व॒त्स॒रः । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः । 18

TS 4.3.10.2

आ॒सीत् । प॒ञ्चद॑शभिरिति॑ प॒ञ्चद॑श -भिः । अ॒स्तुव॑त् । क्ष॒त्रम् । अ॒सृज्य॑त् । इन्द्रः॑ । अधि॑प॒-
 ति॒रित्यधि॑ - प॒तिः । आ॒सीत् । सप्त॑दशभिरिति॑ सप्त॑दश-भिः । अ॒स्तुव॑त् । प॒शवः॑ । अ॒सृज्य॑न्त ।
 । बृ॒हस्प॑तिः । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः । आ॒सीत् । न॒वद॑शभिरिति॑ न॒वद॑श -भिः । अ॒स्तुव॑त् ।
 । शू॒द्रा॒र्यावि॑ति॒ शू॒द्र - अ॒र्यौ । अ॒सृज्ये॑ताम् । अ॒होरा॒त्रे इत्य॑हः - रा॒त्रे । अधि॑प॒त्नी इत्यधि॑-

प॒त्नी । आ॒स्ताम् । एक॑वि॒श॒त्ये॒त्येकं - वि॒श॒त्या । अ॒स्तुव॑त् । एक॑श॒फा इत्येकं - श॒फाः । प॒शवः॑ । अ॒सृज्य॑न्त । वरु॑णः । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः । आ॒सीत् । त्रयो॑वि॒श॒त्येति॑ त्रयः-वि॒श॒त्या । अ॒स्तुव॑त् । क्षु॒द्राः । प॒शवः॑ । अ॒सृज्य॑न्त । पू॒षा । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः । आ॒सीत् । पञ्च॑वि॒श॒त्येति॑ पञ्च - वि॒श॒त्या । अ॒स्तुव॑त् । आ॒र॒ण्याः । प॒शवः॑ । अ॒सृज्य॑न्त । वा॒युः । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः । आ॒सीत् । सप्त॑वि॒श॒त्येति॑ सप्त - वि॒श॒त्या । अ॒स्तुव॑त् । द्यावा॑पृथि॒वी इति॑ द्यावा॑ - पृथि॒वी । वी॒ति । 19

TS 4.3.10.3

ए॒ताम् । वस॑वः । रु॒द्राः । आ॒द्रि॒त्याः । अनु॑ । वी॒ति । आ॒य॒न् । तेषा॑म् । आधि॑पत्य॒मित्याधि॑ - प॒त्यम् । आ॒सीत् । नव॑वि॒श॒त्येति॑ नव - वि॒श॒त्या । अ॒स्तुव॑त् । वन॑स्पत॑यः । अ॒सृज्य॑न्त । सोमः॑ । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः । आ॒सीत् । एक॑त्रि॒श॒तेत्येक॑-त्रि॒श॒ता । अ॒स्तुव॑त् । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । अ॒सृज्य॑न्त । यावा॑नाम् । च॒ । अया॑वानाम् । च॒ । आधि॑पत्य॒मित्याधि॑ - प॒त्यम् । आ॒सीत् । त्रय॑स्त्रि॒श॒तेति॑ त्रयः-त्रि॒श॒ता । अ॒स्तुव॑त् । भू॒तानि॑ । अ॒शाम्य॑न् । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । पर॑मे॒ष्ठी । अधि॑पतिरित्यधि॑ - प॒तिः । आ॒सीत् ॥ 20

(संव॒त्स॒रोऽधि॑पति- वि - पञ्च॑त्रि॒श॒च्च) (A10)

TS 4.3.11.1

इ॒यम् । ए॒व । सा । या । प्र॒थ॒मा । व्यौ॑च्छ॒दिति॑ वि - औ॒च्छ॑त् । अ॒न्तः । अ॒स्याम् । च॒र॒ति । प्र॒वि॒ष्टेति॑ प्र - वि॒ष्टा ॥ व॒धूः । ज॒जान् । न॒व॒ग॒दिति॑ नव - गत् । जनि॑त्री । त्रयः॑ । ए॒नाम् । म॒हि॒मानः॑ । स॒च॒न्ते ॥ छन्द॑स्वती॒ इति॑ । उ॒ष॒सा । पे॒पि॒शाने॑ इति॑ । स॒मा॒नम् । योनि॑म् । अ॒न्विति॑ । स॒ञ्च॒र॒न्ती इति॑ सं - च॒र॒न्ती ॥ सूर्य॑प॒त्नी इति॑ सूर्य - प॒त्नी । वी॒ति । च॒र॒तः । प्र॒जा॒न॒ती इति॑ प्र-जा॒न॒ती । के॒तुम् । कृ॒ण्व॒ाने इति॑ । अ॒ज॒रे इति॑ । भूरि॑रे॒त॒सेति॑ भूरि॑ - रे॒त॒सा ॥ ऋ॒त॒स्य॑ । प॒न्था॑म् । अ॒न्विति॑ । ति॒स्रः । ए॒ति । अ॒गुः । त्रयः॑ । घ॒र्मासः॑ । अ॒न्वि-

तिं । ज्योतिषा । एतिं । अगुः ॥ प्रजामितिं प्र - जाम् । एकां । रक्षति । ऊर्जम् । एकां । 21

TS 4.3.11.2

व्रतम् । एकां । रक्षति । देवयूनामिति देव - यूनाम् ॥ चतुष्टोम इति चतुः-स्तोमः । अभवत् । या । तुरीयां । यज्ञस्य । पक्षौ । ऋषयः । भवन्ती ॥ गायत्रीम् । त्रिष्टुभम् । जगतीम् । अनुष्टुभमित्यनु-स्तुभम् । बृहत् । अर्कम् । युञ्जानाः । सुवः । एतिं । अभरन् । इदम् ॥ पञ्चभिरिति पञ्च - भिः । धाता । वीतिं । दुधौ । इदम् । यत् । तासां । स्वसृः । अजनयत् । पञ्चपञ्चेति पञ्च - पञ्च ॥ तासां । उ । यन्ति । प्रयवेणेति प्र - यवेन । पञ्च । नानां । रूपाणि । ऋतवः । वसानाः ॥ त्रिंशत् । स्वसारः । उपेतिं । यन्ति । निष्कृतमिति निः - कृतम् । समानम् । केतुम् । प्रतिमुञ्चमाना इति प्रति - मुञ्चमानाः ॥ 22

TS 4.3.11.3

ऋतून् । तन्वते । कवयः । प्रजानतीरिति प्र - जानतीः । मद्ध्येछन्दस इति मद्ध्ये - छन्दसः । परीतिं । यन्ति । भास्वतीः ॥ ज्योतिष्मती । प्रतीतिं । मुञ्चते । नभः । रात्री । देवी । सूर्यस्य । व्रतानि ॥ वीतिं । पश्यन्ति । पशवः । जायमानाः । नानारूपा इति नानां - रूपाः । मातुः । अस्याः । उपस्थ इत्युप - स्थे ॥ एकाष्टकेत्येक- अष्टका । तपसा । तप्यमाना । जजानं । गर्भम् । महिमानम् । इन्द्रम् ॥ तेन । दस्यून् । वीतिं । असहन्त । देवाः । हन्ता । असुराणाम् । अभवत् । शचीभिरिति शचिं - भिः ॥ अनानुजामित्यनानु - जाम् । अनुजामित्यनु-जाम् । माम् । अकर्तुं । सत्यम् । वदन्ती । अन्वितिं । इच्छे । एतत् ॥ भूयासम् । 23

TS 4.3.11.4

अस्य । सुमताविति सु - मतौ । यथा । यूयम् । अन्या । वः । अन्याम् । अतीतिं । मा । प्रेतिं । युक्त ॥ अभूत् । मम । सुमताविति सु - मतौ । विश्ववेदा इति विश्व -

वेदाः । आष्टं । प्रतिष्ठामिति प्रति - स्थाम् । अविदत् । हि । गाधम् ॥ भूयासम् । अस्य
 । सुमताविति सु - मतौ । यथा । यूयम् । अन्या । वः । अन्याम् । अतीति । मा
 । प्रेति । युक्त ॥ पञ्च । व्युष्टीरिति वि - उष्टीः । अन्विति । पञ्च । दोहाः । गाम् ।
 पञ्चनाम्नीमिति पञ्च - नाम्नीम् । ऋतवः । अन्विति । पञ्च ॥ पञ्च । दिशः । पञ्चदशेनेति
 पञ्च - दशेन । कृताः । समानमूद्धीरिति समान - मूद्धीः । अभीति । लोकम् । एकम् ॥ 24

TS 4.3.11.5

ऋतस्य । गर्भः । प्रथमा । व्युषुषीति वि - उषुषी । अपाम् । एका । महिमानम् । बिभ्रति ॥
 सूर्यस्य । एका । चरति । निष्कृतेष्विति निः-कृतेषु । घर्मस्य । एका । सविता । एकाम् ।
 नीति । यच्छति ॥ या । प्रथमा । व्यौच्छदिति वि - औच्छत् । सा । धेनुः । अभवत् । यमे
 ॥ सा । नः । पयस्वती । धुक्ष्व । उत्तरामुत्तरामित्युत्तरा-उत्तराम् । समाम् ॥ शुक्ररूषभेति
 शुक्र - ऋषभा । नभसा । ज्योतिषा । एति । अगात् । विश्वरूपेति विश्व - रूपा । शबलीः
 । अग्निकेतुरित्यग्नि - केतुः ॥ समानम् । अर्थम् । स्वपस्यमानेति सु-अपस्यमाना । बिभ्रती ।
 जराम् । अजरे । उषः । एति । अगाः ॥ ऋतूनाम् । पत्नी () । प्रथमा । इयम् । एति
 । अगात् । अहाम् । नेत्री । जनित्री । प्रजानामिति प्र - जानाम् ॥ एका । सती । बहुधेति
 बहु - धा । उषः । वीति । उच्छसि । अजीर्णा । त्वम् । जरयसि । सर्वम् । अन्यत् ॥ 25

(ऊर्जमेका - प्रतिमुञ्चमाना - भूयास - मेकं - पत्ये कान्न विश्शतिश्च) (A11)

TS 4.3.12.1

अग्रे । जातान् । प्रेति । नुदु । नः । सपत्नान् । प्रतीति । अजातान् । जातवेद इति
 जात - वेदः । नुदुस्व ॥ अस्मे इति । दीदिहि । सुमना इति सु - मनाः । अहेडन् । तव
 । स्याम् । शर्मन् । त्रिवरूथ इति त्रि-वरूथः । उद्दिदित्युत् - भित् ॥ सहसा । जातान्
 । प्रेति । नुदु । नः । सपत्नान् । प्रतीति । अजातान् । जातवेद इति जात - वेदः ।

नुदुस्व ॥ अधीतिं । नः । ब्रूहि । सुमनस्यमान इति सु - मनस्यमानः । वयम् । स्याम् ।
प्रेति । नुदु । नः । सपत्नान् ॥ चतुश्चत्वारिंश इति चतुः - चत्वारिंशः । स्तोमः । व-
चैः । द्रविणम् । षोडशः । स्तोमः । ओजः । द्रविणम् । पृथिव्याः । पुरीषम् । असि । 26

TS 4.3.12.2

अप्सः । नाम ॥ एवं । छन्दः । वरिवः । छन्दः । शभूरिति शं - भूः । छन्दः ।
परिभूरिति परि - भूः । छन्दः । आच्छत् । छन्दः । मनः । छन्दः । व्यचः । छन्दः ।
सिन्धुः । छन्दः । समुद्रम् । छन्दः । सलिलम् । छन्दः । सँयदिति सं - यत् । छन्दः ।
वियदिति वि - यत् । छन्दः । बृहत् । छन्दः । रथन्तरमिति रथं - त्रम् । छन्दः ।
निकाय इति नि - कायः । छन्दः । विवध इति वि-वधः । छन्दः । गिरः । छन्दः । भ्रजः ।
छन्दः । सृष्टुबिति स - स्तुप् । छन्दः । अनुष्टुबित्यनु - स्तुप् । छन्दः । ककुत् । छन्दः ।
त्रिककुदिति त्रि - ककुत् । छन्दः । काव्यम् । छन्दः । अङ्गुपम् । छन्दः । 27

TS 4.3.12.3

पदपङ्क्तिरिति पद - पङ्क्तिः । छन्दः । अक्षरपङ्क्तिरित्यक्षरं - पङ्क्तिः । छन्दः । विष्टारपङ्क्तिरिति
विष्टार - पङ्क्तिः । छन्दः । क्षुरः । भृज्वान् । छन्दः । प्रच्छत् । छन्दः । पक्षः । छन्दः ।
एवं । छन्दः । वरिवः । छन्दः । वयः । छन्दः । वयस्कृदिति वयः - कृत् । छन्दः ।
विशालमिति वि - शालम् । छन्दः । विष्पर्धा इति विः-स्पर्धाः । छन्दः । छदिः ।
छन्दः । दूरोहणमिति दूः - रोहणम् । छन्दः । तन्द्रम् । छन्दः । अङ्गाङ्गम् । छन्दः ॥ 28

(अस्य - ङ्गुपञ्छन्दु - स्त्रयस्त्रिंशच्च) (A12)

TS 4.3.13.1

अग्निः । वृत्राणि । जङ्घनत् । द्रविणस्युः । विपन्ययेति वि - पन्यया ॥ समिद्ध इति सम् -

इ॒द्धः । शु॒क्रः । आहु॑त॒ इत्या - हु॒तः ॥ त्वम् । सो॒म । अ॒सि । सत्प॑तिरिति॒ सत् - प॒तिः ।
 त्वम् । राजा॑ । उ॒त । वृ॒त्रहे॑ति॒ वृत्र - हा ॥ त्वम् । भ॒द्रः । अ॒सि । क्र॑तुः ॥ भ॒द्रा । ते ।
 अ॒ग्ने । स्व॒नीके॑ति॒ सु - अ॒नीक॑ । स॒न्द्गे॑ति॒ सं - दृक् । घोर॑स्य॒ । स॒तः । वि॒षुण॑स्य॒ । चारुः॑
 ॥ न । यत् । ते । शो॒चिः । तम॑सा । वर॑न्त । न । ध्व॒स्मानः॑ । त॒नुवि॑ । रेपः॑ । ए॒ति ।
 धुः ॥ भ॒द्रम् । ते । अ॒ग्ने । स॒हसि॑न् । अ॒नीक॑म् । उ॒पा॒के । ए॒ति । रो॒चते॑ । सूर्य॑स्य ॥ 29

TS 4.3.13.2

रु॒शत् । दृ॒शे । दृ॒दृशे॑ । न॒क्त॒या । चि॒त् । अ॒रू॒क्षित॑म् । दृ॒शे । ए॒ति । रू॒पे । अ॒न्नम् ॥
 सः । ए॒ना । अ॒नीके॑न । सु॒वि॒दत्र॑ इति॒ सु॒वि॒दत्रः॑ । अ॒स्मे इति॑ । य॒ष्टा । दे॒वान् । आ॒य॒जिष्ठ॑
 इत्या - य॒जिष्ठः॑ । स्व॒स्ति ॥ अ॒द॒ब्धः । गो॒पा इति॑ गो॒पाः । उ॒त । नः॑ । प॒र॒स्या इति॑
 परः॒पाः । अ॒ग्ने । द्यु॒मदि॑ति॒ द्यु - मत् । उ॒त । रे॒वत् । दि॒दीहि॑ ॥ स्व॒स्ति । नः॑ । दि॒वः ।
 अ॒ग्ने । पृ॒थि॒व्याः । वि॒श्वायु॑रिति॒ विश्व॑ - आ॒युः । धे॒हि । य॒जथा॑य । दे॒व ॥ यत् । सी॒महि॑ ।
 दि॒विजा॑तेति॒ दि॒वि - जा॒त् । प्र॒श॒स्तमि॑ति॒ प्र - श॒स्तम् । तत् । अ॒स्मासु॑ । द्र॒विण॑म् । धे॒हि ।
 चि॒त्रम् ॥ यथा॑ । हो॒तः । म॒नुषः॑ । 30

TS 4.3.13.3

दे॒वता॑तेति॒ दे॒व - ता॒ता । य॒ज्ञेभिः॑ । सू॒नो इति॑ । स॒हस्रः॑ । य॒जांसि॑ ॥ ए॒वा । नः॑ । अ॒द्य
 । स॒म॒ना । स॒मा॒नान् । उ॒शन् । अ॒ग्ने । उ॒श॒तः । य॒क्षि । दे॒वान् ॥ अ॒ग्निम् । ई॒डे ।
 पु॒रोहि॑तमिति॒ पु॒रः - हि॒तम् । य॒ज्ञस्य॑ । दे॒वम् । ऋ॒त्विज॑म् ॥ हो॒ता॒रम् । र॒त्न॒धात॑ममिति॒
 र॒त्न - धात॑मम् ॥ वृ॒षा । सो॒म । द्यु॒मानि॑ति॒ द्यु॒मान् । अ॒सि । वृ॒षा । दे॒व । वृ॒षव॑त्
 इति॒ वृ॒ष - व॑त् ॥ वृ॒षा । ध॒र्माणि॑ । द॒धिषे॑ ॥ सा॒न्त॑प॒ना इति॑ सां - त॒प॒नाः । इ॒दम् ।
 ह॒विः । म॒रुतः॑ । तत् । जु॒जु॒ष्टन् ॥ यु॒ष्माकं॑ । ऊ॒ती । रि॒शा॒दस॑ इति॒ रि॒श - अ॒दसः॑ ॥
 यः । नः॑ । म॒र्तः । व॒स॒वः । दु॒र॒ह॒णा॒युरिति॑ दुः - ह॒णा॒युः । ति॒रः । स॒त्यानि॑ । म॒रुतः॑ । 31

TS 4.3.13.4

जिघांसात् ॥ द्रुहः । पाशम् । प्रतीतिं । सः । मुचीष्ट । तपिष्ठेन । तपसा । हन्तुन । तम्
 ॥ सँवत्सरीणा इति सं - वत्सरीणाः । मरुतः । स्वर्का इति सु - अर्काः । उरुक्षया इत्युरु
 - क्षयाः । सगणा इति स - गणाः । मानुषेषु ॥ ते । अस्मत् । पाशान् । प्रेतिं । मुञ्चन्तु
 । अश्वंसः । सान्तपना इति सां - तपनाः । मदिराः । मादयिष्णवः ॥ पिप्रीहि । देवान् ।
 उशतः । यविष्ठ । विद्वान् । ऋतून् । ऋतुपत इत्यृतु-पते । यज । इह ॥ ये । दैव्याः ।
 ऋत्विजः । तेभिः । अग्ने । त्वम् । होतृणाम् । असि । आयजिष्ठ इत्या - यजिष्ठः ॥ अग्ने
 । यत् । अद्य । विशः । अद्धरस्य । होतुः । पावक । 32

TS 4.3.13.5

शोचे । वेः । त्वम् । हि । यज्वा ॥ ऋता । यजासि । महिना । वीतिं । यत् । भूः ।
 हव्या । वह । यविष्ठ । या । ते । अद्य ॥ अग्निना । रयिम् । अश्ववत् । पोषम् । एव ।
 दिवेदिव इति दिवे - दिवे ॥ यशसम् । वीरवत्तममिति वीरवत् - तमम् ॥ गयस्फान इति गय
 - स्फानः । अमीवहेत्यमीव - हा । वसुविदिति वसु - वित् । पुष्टिवर्धन इति पुष्टि - वर्धनः ॥
 सुमित्र इति सु - मित्रः । सोम । नः । भव ॥ गृहमेधास इति गृह - मेधासः । एति । गत ।
 मरुतः । मा । अपेति । भूतन् ॥ प्रमुञ्चन्त इति प्र - मुञ्चन्तः । नः । अश्वंसः ॥ पूर्वीभिः ।
 हि । ददाशिम । शरद्भिरिति शरत् - भिः । मरुतः । वयम् ॥ महोभिरिति महः - भिः । 33

TS 4.3.13.6

चरुषणीनाम् ॥ प्रेतिं । बुद्धिया । ईरते । वः । महांसि । प्रेतिं । नामानि । प्रयज्यव
 इति प्र - यज्यवः । तिरद्धम् ॥ सहस्रियम् । दम्यम् । भागम् । एतम् । गृहमेधीयमिति
 गृह - मेधीयम् । मरुतः । जुषद्धम् ॥ उपेति । यम् । एति । युवतिः । सुदक्षमिति
 सु-दक्षम् । दोषा । वस्तोः । हविष्मंती । घृताची ॥ उपेति । स्व । एनम् । अरमंतिः
 । वसूयुरिति वसू - युः ॥ इमो इति । अग्ने । वीततमानीति वीत - तमानि । हव्या ।

अजंसः । वृक्षि । देवतातिमिति देव - तातिम् । अच्छं ॥ प्रतीतिं । नः । ईम् । सुरभीणि ।
वियन्तु ॥ क्रीडम् । वः । शदर्धः । मारुतम् । अनर्वाणम् । रथेशुभमिति रथे - शुभम् ॥ 34

TS 4.3.13.7

कण्वाः । अभि । प्रेति । गायत ॥ अत्यांसः । न । ये । मरुतः । स्वञ्चः । यक्षदृश इति
यक्ष - दृशः । न । शुभयन्त । मर्याः ॥ ते । हर्म्येष्टा इति हर्म्ये-स्थाः । शिशवः । न ।
शुभ्राः । वृत्सासः । न । प्रक्रीडिन इति प्र - क्रीडिनः । पयोधा इति पयः - धाः ॥ प्रेति ।
एषाम् । अज्मेषु । विथुरा । इव । रेजते । भूमिः । यामेषु । यत् । ह । युञ्जते । शुभे
॥ ते । क्रीडयः । धुनयः । भ्राजदृष्टय इति भ्राजत् - ऋष्टयः । स्वयम् । महित्वमिति महि
- त्वम् । पनयन्त । धूतयः ॥ उपह्वरेष्वित्युप-ह्वरेषु । यत् । अचिद्धम् । ययिम् । वयः ।
इव । मरुतः । केन । 35

TS 4.3.13.8

चित् । पथा ॥ श्रोतन्ति । कोशाः । उपेति । वः । रथेषु । एति । घृतम् । उक्षत् ।
मधुवर्णमिति मधु - वर्णम् । अर्चते ॥ अग्निमग्निमित्यग्निम् - अग्निम् । हवीमभिरिति हवीम -
भिः । सदा । हवन्त । विस्पतिम् ॥ हव्यवाहमिति हव्य - वाहम् । पुरुप्रियमिति पुरु - प्रियम्
॥ तम् । हि । शश्वन्तः । ईडते । सुचा । देवम् । घृतश्रुतेति घृत - श्रुता ॥ अग्निम् ।
हव्याय । वोढवे ॥ इन्द्राग्नी इतीन्द्र - अग्नी । रोचना । दिवः । शथत् । वृत्रम् । इन्द्रम् ।
वः । विश्वतः । परीति । इन्द्रम् । नरः । विश्वकर्मन्निति विश्व - कर्मन् । हविषा । वावृधानः
। विश्वकर्मन्निति विश्व - कर्मन् । हविषा । वर्धनेन ॥ 36

(सूर्यस्य - मनुषो - मरुतः - पावक - महोभी - रथेशुभ - क्लेन - षड्चत्वारिंशच्च) (A13)

praSna korvai with starting padams of 1 to 13 anuvAkams :-

(अ॒पान्त्वे॑मं - न्न॒यं पु॒रो भुवः॑ - प्रा॒ची - ध्रु॒वक्षि॑ति - रू॒यवि॑ - रि॒न्द्रा॑ग्नी - मा छ॒न्द - आ॒शुस्त्रि॑वृ -
दु॒ग्नेर्भा॑गौ - ऽस्ये॑कं - ये॒यमे॒व सा या॑ - ऽग्ने॑ जा॒ता - न॒ग्निर्वृ॑त्राणि - त्रयो॑दश)

korvai with starting padams of 1, 11, 21 series of pa jCAtis :-

(अ॒पान्त्वे॑ - न्द्रा॑ग्नी - इ॒यमे॒व - दे॒वता॑ता - षट्त्रि॑ंशत्)

first and last padam of third praSnam of kANDam 4 :-

(अ॒पान्त्वे॑मन् - ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑)

॥ हरिः॑ ॐ ॥ ॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां चतुर्थ काण्डे तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

4.3.1 appendix

4.3.13.8-इन्द्रा॑ग्नी रोच॑ना दि॒वः > 1, श्रथ॑द्-वृ॒त्र > 2,
इन्द्रा॑ग्नी रोच॑ना दि॒वः परि॒ वाजे॑षु भूष॑थः । तद्वा॑ चेति॒ प्रवी॑र्यं ॥

श्रथ॑द्-वृ॒त्रमु॒त स॑नोति॒ वाज॑मिन्द्रा॒ यो अ॒ग्नी स॑हु॒री स॑प॒र्यात् ।
इ॒र॒ज्यन्ता॑ वस॒व्यस्य॑ भू॒रेः स॑ह॒स्तमा॑ स॑ह॒सा वाज॑यन्ता॑ ॥
(appearing in TS 4.2.11.1)

4.3.13.8 मिन्द्र॑वो वि॒श्वत॑स्परी > 3, न्द्रं नरो॑ > 4,
इन्द्र॑वो वि॒श्वत॑स्परी॒ हवा॑महे॒ जनै॑भ्यः । अ॒स्माक॑मस्तु॒ केवलः॑ ॥

इन्द्रं॑ नरो॑ ने॒मधि॑ता हवन्ते॒ यत्पा॑र्या॒ युन॑जते॒ धिय॑स्ताः ।
शूरो॑ नृषा॑ता॒ शव॑सश्चका॒न आ गो॑म॒ति व्र॑जे भ॑जा॒ त्वन्नः॑ ॥
(appearing in TS 1.6.12.1)

4.3.13.8 विश्व॑कर्मन्, ह॒विषा॑ वावृ॒धानो॑ > 5,
विश्व॑कर्मन्, ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑ > 6
विश्व॑कर्मन्, ह॒विषा॑ वावृ॒धानः स्व॑यं॒ यज॑स्व त॒नुवं जु॑षा॒णः ।
मुह्य॑न्त्व॒न्ये अ॒भितः॑ स॒पत्ना॑ इ॒हास्माकं॑ म॒घवा॑ सू॒रिर॑स्तु ॥

विश्व॑कर्मन्, ह॒विषा॑ वर्ध॒नेन॑ त्रा॒तार॑मिन्द्र॑मकृ॒णोर॑व॒ध्यं ।
तस्मै॑ वि॒शः सम॑नमन्त॒ पूर्वी॑र॒यमु॒ग्रो वि॑ह॒व्यो यथा॑स॒त् ॥
(appearing in TS 4.6.2.6)